

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief? /Waarom nu voorgelegd?

Met bijgevoegde jaarverslagen en infographics informeren wij u over de resultaten van (1) de aanpak van ondermijnende criminaliteit in de stad, (2) de aanpak van drugscriminaliteit in de haven en (3) de bestuurlijke handhaving in 2024. Net als vorig jaar zijn de resultaten in drie afzonderlijke verslagen opgenomen. In de jaarverslagen van de aanpak ondermijnende criminaliteit en de aanpak van drugscriminaliteit in de haven treft u de ontwikkelingen, gezamenlijke inzet en cijfers van de aanpak aan. In het jaarverslag bestuurlijke handhaving wordt toelichting gegeven op de bestuurlijke maatregelen, die in het kader van de openbare orde zijn genomen. Daarnaast wordt in dit jaarverslag een toelichting gegeven op de uitgevoerde Bibob-onderzoeken.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Het coalitieakkoord 2022-2026 'Eén Stad'
- Veiligheidskoers Gemeente Rotterdam 2023-2027
- Programma Meer grip op arbeidsmigratie 2023-2026
- Actieplan Preventie en Aanpak Zorgfraude 2024-2027
- Motie: "Heldere doelen voor bestrijden drugscriminaliteit" (24bb008510)
- Toezegging: "De burgemeester houdt de commissie, via de bestaande rapportages, op de hoogte van tussentijdse ontwikkelingen rond het Strategisch offensief tegen explosies" (24bb008179)
- Toezegging (21-11-24): "De burgemeester stuurt de commissie het procesvoorstel voor het nieuwe plan van aanpak ondermijning" (24bb008177)
- Toezegging (21-11-24): "De burgemeester informeert de commissie over de eventuele knelpunten die blijken bij de landelijke pilot afpakteams" (24bb008180).
- Toezegging (21-11-24): De burgemeester gaat, naar aanleiding van vragen van het lid Ceulemans, na wat precies de afspraken zijn over de al dan niet lokale inzet van afgepakt crimineel geld" (24bb008176)
- Motie: "Havens zonder grenzen" (24bb008549)

Toelichting:

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is een belangrijk speerpunt in de Rotterdamse veiligheidskoers. Ondermijning is niet alleen een juridisch probleem of handhavingsprobleem, maar het schaadt het legale leef-, werk- en woonklimaat van Rotterdammers en het vertrouwen van bewoners en ondernemers in de overheid. Ondermijnende activiteiten tasten de leefbaarheid van de wijken aan, werken een illegale economie in de hand en vergroten de kansenongelijkheid in de stad.

In de aanpak van ondermijnende criminaliteit werkt de gemeente samen met verschillende partners, waaronder de politie, het Openbaar Ministerie (OM), de Belastingdienst en het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC). De gemeentelijke integrale aanpak is de laatste jaren versterkt met onder andere middelen vanuit uw raad en vanuit het Rijk. Daarmee is een stevig fundament gelegd waarop in 2024 is verder gebouwd. Zo is de aanpak in de winkelstraten uitgebreid en is er meer aandacht voor nieuwe fenomenen als explosies en andere vormen van excessief geweld.

De gemeentelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit is moeilijk meetbaar, zo bleek uit een onderzoek in opdracht van de Rekenkamer Rotterdam uit 2021. Daarom wordt er in de jaarverslagen en de infographics niet alleen aandacht besteed aan concrete resultaten, maar wordt er ook ingegaan op de motivatie achter de aanpak en staan er drie story's en drie verhalen uit de praktijk in het jaarverslag ondermijning.

Om bij te dragen aan een veilig woon-, leef- en uitgaansklimaat worden bestuurlijke maatregelen ingezet om de openbare orde te beschermen en te herstellen, de naleving van wet- en regelgeving te stimuleren en ondermijning te bestrijden.

Jaarverslag aanpak van drugscriminaliteit in de haven

In de aanpak van drugscriminaliteit werkt de gemeente al jaren nauw samen met publieke en private partijen binnen het samenwerkingsverband van de Uitvoeringagenda Haven. Hoewel de totale hoeveelheid onderschepte kilo's in 2024 (25.900) is gedaald ten opzichte van 2023 (45.506), is het aantal vangsten juist toegenomen. In 2023 werden 170 partijen drugs onderschept, terwijl dit in 2024 steeg naar 189. Ondanks de daling van het aantal onderschepte kilo's in 2024, blijft de omvang van de problematiek groot. De handel in cocaïne gaat gepaard met corruptie, ripdeals, liquidaties, explosies en schietpartijen, waar we ook in Rotterdam de gevolgen van dragen. Zonder hulp van binnenuit (ambtelijke of niet-ambtelijke corruptie) is drugssmokkel niet mogelijk. Havenpersoneel wordt vaak onder druk gezet. Explosies bij voordeuren, bedreigingen en schietpartijen tasten het veiligheidsgevoel in Rotterdam enorm aan. Daarnaast ronselen criminelen jongeren in kwetsbare wijken om drugs uit de containers te halen. In 2024 werden er 266 uithalers opgepakt, ten opzichte van 452 in 2023. In absolute aantallen blijft het aantal minderjarige uithalers ongeveer gelijk. Procentueel gezien neemt het aantal minderjarige uithalers toe ten opzichte van de hele groep aangehouden uithalers. De grootste groep uithalers is nog altijd tussen de 18-22 jaar (42%) in 2024. Samen met de partners in de Uitvoeringsagenda Haven blijven we deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden. Elke Rotterdamse jongere die een criminele carrière verkiest boven een eerlijke carrière is er wat ons betreft één te veel.

Om drugs zoveel mogelijk tegen te kunnen houden bij de bron- en transitlanden (*upstream disruption*) is de internationale samenwerking verder versterkt. Dit is juist van belang nu we zien dat er wijzigingen zijn in de modi operandi van criminelen en zij op zoek blijven naar nieuwe smokkelroutes.

In februari 2024 heeft burgemeester Aboutaleb samen met de burgemeesters van Antwerpen en Hamburg een werkbezoek aan Latijns-Amerika gebracht. De verscheidene werkbezoeken aan Latijns-Amerika de afgelopen jaren en de daaropvolgende Europese lobby door alle partners hebben bijgedragen aan de toegenomen aandacht van de Europese Commissie voor de aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit in de haven. Eind 2024 heeft burgemeester Schouten de Three Ports Summit in Hamburg bijgewoond. Hier zijn concrete afspraken gemaakt over verdere samenwerking en de aansluiting van Antwerpen, Hamburg en Rotterdam bij de Europese ontwikkelingen rond de aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit in de haven, zoals in de nieuwe European Port Strategy die dit jaar opgesteld wordt. De drie burgemeesters dragen hier actief aan bij door het stedelijke perspectief en de belangen van de havensteden gezamenlijk in te brengen op Europees niveau.

Daarnaast ligt er vanuit de gemeente binnen de Uitvoeringsagenda Haven een grote focus op preventieve interventies zowel onder havenprofessionals als jongeren. We blijven inzetten op het vergroten van de weerbaarheid van havenprofessionals door middel van de trainingscontainer en een toolkit waarmee bedrijven zelf hun personeel kunnen trainen. Verder is er in 2024 met verschillende projecten stevig geïnvesteerd in het weerbaar maken van jongeren tegen drugscriminaliteit. Daarbij ligt de nadruk op het bieden van handelingsperspectief, talentontwikkeling en het aanreiken van tools om te kunnen kiezen voor een eerlijke carrière. Zo is in 2024 de film *Zwijgrecht* in première gegaan, gemaakt voor én door jongeren, met als thema de risico's die verbonden zijn aan drugscriminaliteit. Momenteel wordt er gewerkt aan een wetenschappelijk onderbouwd lesprogramma, welke in 2025 uitgerold gaat worden. Verder richten we ons op talentontwikkeling van jongeren middels een educatief sportprogramma samen met de organisatie Pro7Skills, welke plaatsvindt op onder andere voetbalclubs, vechtsportverenigingen en diverse welzijnsorganisaties. Het lesprogramma CoCo voor middelbare scholieren, waarbij zij met behulp van VR-brillen en rolmodellen weerbaar worden gemaakt tegen ronselaars, wordt doorontwikkeld.

Jaarverslag aanpak van ondermijning in de stad

De aanpak van ondermijnende criminaliteit in de stad gebeurt zowel thema- als gebiedsgericht. Op de thema's drugscriminaliteit in de stad en bestuurlijk afpakken en in de Spaanse Polder zijn in 2024 de volgende opvallende resultaten boeken.

Drugscampagne en 1-meting

In 2024 is de publiekscampagne "denormaliseren drugsgebruik" voortgezet. In het straatbeeld verschenen uitingen waarin de gebruiker werd aangezet om na te denken over zijn/haar drugsgebruik en de maatschappelijke gevolgen ervan. Op sociale media zijn korte video's gelanceerd, waarin de drugsgebruiker werd gewezen op de relatie tussen drugsgebruik en de criminaliteit ("jouw high – zijn low"). Om de campagne als geheel goed onder de aandacht te brengen zijn gedurende een aantal dagen, verspreid over de stad, diverse straatnamen "verdrugst". Dit heeft geleid tot landelijke media-aandacht voor het Rotterdamse statement. Het debat over drugsgebruik is hierdoor aangejaagd. Daarmee is een belangrijk doel van de campagne behaald. Dit blijkt ook uit de "1-meting" die de gemeente heeft laten uitvoeren (zie brief 25bb000254 over de uitkomsten van de "1-meting"), waaruit blijkt dat de bewustwording onder jongeren sterk is vergroot, de campagne als geloofwaardig wordt gezien en gewaardeerd met een 7,2 en 41% van het panel aangeeft aan het denken gezet te zijn. Onder harddruggebruikers en jongeren ligt het percentage nog hoger.

Bestuurlijk afpakken en maatschappelijk herbestemmen

Bestuurlijk afpakken is een belangrijk instrument in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit. Confisq is een samenwerkingsverband tussen het OM, de politie, FIOD, Belastingdienst, FIU, UWV, RIEC en gemeente Rotterdam. Confisq richt zich op het snel en effectief afpakken van crimineel vermogen. In 2024 zijn er 52 signalen binnengekomen, variërend van onverklaarbaar vermogen tot aan misbruik van gemeentelijke gelden. Gezamenlijk hebben deze signalen ruim €20 miljoen afgepakt vermogen opgeleverd. Daarvan is €17,5 miljoen afkomstig van een zaak van 6 jaar geleden waarvan het incasso in 2024 heeft plaatsgevonden. Dit laat zien dat de aanpak van ondermijning soms een lange adem nodig heeft om resultaat te boeken, maar dat misdaad uiteindelijk niet loont.

In 2024 hebben het OM en de gemeente onderzocht of een inbeslaggenomen auto, een Audi A3, aan de maatschappij geschonken kon worden. Het OM heeft besloten de auto te schenken aan het Techniek College voor educatieve doeleinden. Op 18 december 2024 vond de schenking plaats, waarbij ongeveer 80 studenten aanwezig waren. De auto zal ook worden gebruikt voor voorlichting over criminaliteit.

Afbouwen ondermijningsaanpak Spaanse Polder

In december 2024 heeft de Driehoek+ (de Rotterdamse veiligheidsdriehoek, inclusief de burgemeester van Schiedam en de regiodirecteur MKB van de Belastingdienst) besloten om het project Holsteiner in de 's-Gravenlandse Polder, Spaanse Polder en bedrijventerrein Noordwest te borgen.

Gedurende 10 jaar hebben de samenwerkende partners in het gebied keihard ingezet op de aanpak van ondermijnende criminaliteit en malafide bedrijvigheid. Er is een vergunningplicht ingevoerd voor autoverhuurbedrijven en later voor de gehele auto-reparatiebranche. Er zijn honderden controles geweest, pandsluitingen, dubieuze ondernemers zijn vertrokken en bonafide ondernemers zijn ervoor in de plaats gekomen. Waar 10 jaar geleden ondernemers de noodklok luidden over de wetteloze situatie in de Spaanse Polder, gaan klachten nu over parkeeroverlast. Daarom is de tijd aangebroken om de taken over te dragen aan de bestaande gebiedsorganisatie en samen met de bedrijvenraad te werken aan de toekomstvisie van de Spaanse Polder en bedrijventerrein Noordwest.

Mensenhandel

In 2024 is opnieuw een escapetruck voor training en voorlichting op verschillende scholen ingezet. De door de politie ontwikkelde escapetruck is een mobiele escaperoom die jongeren op een interactieve en toegankelijke manier bewust maakt van de gevaren van uitbuiting en hen leert hoe ze signalen kunnen herkennen. Ook is ingezet op het versterken van de signalering van criminele en seksuele uitbuiting. In samenwerking met FIER zijn diverse trainingen georganiseerd voor professionals gericht op het vergroten van kennis en vaardigheden in het herkennen van signalen die wijzen op uitbuiting.

Het afgelopen jaar hebben we ook ingezet op ouderbetrokkenheid: ouders informeren over de risico's op criminele uitbuiting onder jongeren en hen handvatten geven om het gesprek met hun kind aan te gaan. Dit werd door ouders zeer goed ontvangen. De behoefte aan informatie was zo groot, dat dit in 2025 verder zal worden uitgebouwd.

Winkelstratenaanpak

De winkelstratenaanpak ondermijning is in 2024 verder uitgebreid. Naast de gebieden Slinge, Wolphaertsbocht, Rotterdam Noord en Crooswijk, zijn het Oude Westen (Centrum) en Kralingen-West toegevoegd. De focus ligt op het signaleren, het voorkomen en het frustreren van criminele activiteiten in de winkelgebieden. In totaal hebben er ruim 350 controles plaatsgevonden in de verschillende gebieden waarbij ruim 150 bijzonderheden geconstateerd zijn en 13 panden bestuurlijk zijn gesloten.

Preventie met Gezag

Het programma Preventie met Gezag (PmG) richt zich op het voorkomen jonge aanwas voor de criminaliteit en voorkomen van recidive. Daarmee biedt het de mogelijkheid om extra middelen in te zetten op deze kwetsbare doelgroep en zo een barrière tegen ondermijning op te werpen. PmG sluit daarom aan bij het programma Lokale Kamer Rotterdam (hierna LKR). Dit programma richt zich op het organiseren van een lokale structuur waarbinnen persoonlijke aanpakken (PGA) voor slachtoffers en daders kunnen worden opgestart om tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen. Het gaat om jongeren die uiteenlopende delicten hebben gepleegd, waaronder het uithalen van drugs (tweemaal), de handel in drugs (eenmaal) en marktplaats fraude (driemaal). In diverse gebieden zijn momenteel pilots gaande. Deze pilotfase loopt tot eind 2025.

Jaarverslag Bestuurlijke handhaving

Om de openbare orde te bewaken en het woon- en leefklimaat te herstellen, treedt de burgemeester op bij verstoringen en overtredingen van wet- en regelgeving. In 2024 zijn 553 rapportages opgesteld door de politie en toezichthouders. In 290 gevallen heeft de burgemeester een maatregel opgelegd. Daarnaast heeft de burgemeester 113 waarschuwingen zelf afgegeven en heeft Stadsbeheer dit 219 keer namens haar gedaan.

Het aantal bezwaar- en rechtszaken is, in lijn met het aantal maatregelen, afgenomen. Net als afgelopen jaren blijft het merendeel, ondanks de terecht kritische blik van de rechters en Algemene Bezwaarschriftencommissie, van de beslissingen in stand. Dit is een gevolg van de aandacht die de burgemeester heeft voor de menselijke maat als het gaat om besluiten met zware gevolgen. De steeds zorgvuldigere afwegingen dankzij heldere jurisprudentie en gesprekken met de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond dragen hier ook aan bij.

Bibob-onderzoeken

De Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur (Bibob) geeft de overheid de mogelijkheid zich te beschermen tegen het ongewenst faciliteren van criminele activiteiten middels bijvoorbeeld vergunningen of vastgoedtransacties. De uitkomsten van de Bibob-onderzoeken die worden gedaan, leiden in een klein deel van de gevallen tot bezwaren voor het verlenen van vergunningen of het aangaan van vastgoedtransacties. Er zijn 336 Bibob-onderzoeken uitgevoerd. In 13 gevallen was de uitkomst van het Bibob-onderzoek dat er sprake was van een (ernstig) gevaar op grond van de Wet Bibob. Na het verstrekken van een (ernstig) gevaar advies is het aan de afdeling om af te wegen of het advies ook gevolgen heeft voor de betrokkene. Zij toetsen de evenredigheid alvorens zij een besluit/ beslissing nemen.

Naast de (ernstig) gevaar adviezen zijn er ook 15 dossiers gestaakt. Een dossier wordt gestaakt als een aanvrager aanvullende Bibob-vragen niet beantwoordt of als een aanvraag wordt ingetrokken zonder dat hiervoor een logische aanleiding is.

Tot slot

De urgentie en noodzaak van de aanpak van drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven blijft groot. De huidige meerjarige doeluitkering vanuit het Ministerie van J&V loopt momenteel tot en met 2026. Het is van groot belang dat deze gelden ook na 2026 doorgang vinden middels een structurele financieringsvorm. Hiervoor blijven wij aandacht vragen bij het Rijk.

Ook blijven we de komende jaren verder bouwen aan een sterke, toekomstbestendige aanpak van ondermijning in de stad. De problematiek in de Rotterdamse wijken is nog steeds acuut. De opgave waar we voor staan is groot en vraagt om een langdurige inzet en aandacht. Daarvoor is duurzame financiering vanuit de gemeenteraad nodig.

Wij zijn verheugd dat de Wet gegevensdeling door samenwerkingsverbanden (WGS) in werking is getreden. Dit geeft het delen van gegevens binnen samenwerkingsverbanden zoals het RIEC een juridische basis.

In het veiligheidsdomein zijn veel factoren van invloed op het veiligheidsgevoel van Rotterdammers en de objectieve veiligheidscijfers. Daarom is een causaal verband tussen onze inzet vanuit de gemeente en deze cijfers lastig te leggen. Wij begrijpen en onderschrijven echter de behoefte van uw raad om heldere doelstellingen en concrete resultaten. In het nieuwe programma Aanpak Ondermijnende Criminaliteit geven we een plek aan de lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd en aan de inzichten die vanuit wetenschappelijke onderzoeken zijn verkregen. Dit nieuwe programma wordt naar verwachting medio 2025 naar uw raad verzonden.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

T.B. Versnel, L.b.